

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2025-1-12>
 УДК 336.2+502/504+339.9
 JEL O23, H23

І. Р. Мищисин

молодший науковий співробітник відділу регіональної екологічної політики та природокористування ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», м. Львів
 e-mail: ivanna.myshchysyn@gmail.com
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0227-5345>

ВИКЛИКИ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Складність екологічної ситуації в Україні, що проявляється не лише в нагромадженні шкідливих відходів виробництва, але й у забрудненні повітря, вод і земель, актуалізує пошук можливостей для зменшення негативного впливу на довкілля з боку суспільства. У статті аналізується стан екологічного оподаткування в Україні та його ефективність у контексті євроінтеграції. Зокрема, розглядаються питання структури екологічних платежів, їхньої динаміки та механізмів стимулювання екологічно відповідальної поведінки підприємств. З огляду на виявлені проблеми та недоліки чинної в Україні системи екологічного оподаткування запропоновано шляхи її вдосконалення, урахуовуючи європейський досвід. Зроблено висновок, що для підвищення ефективності екологічного оподаткування в Україні необхідно удосконалити законодавчу базу, гармонізувавши національне законодавство з європейськими стандартами, та забезпечити чіткий розподіл відповідальності між центральними та місцевими органами влади, а також удосконалити механізми контролю за використанням екологічних платежів.

Ключові слова: екологічний податок, рентна плата, євроінтеграція, зелений курс, податкові платежі.

Myshchysyn I. R. CHALLENGES OF ENVIRONMENTAL TAXATION IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

The article analyzes the effectiveness of environmental taxation in Ukraine in the context of European integration by comparing the structure and dynamics of environmental payments in Ukraine and the EU, as well as identifying problems of environmental taxation in Ukraine and opportunities for its improvement. The importance of environmental taxation and the problem of its low effectiveness in regulating the level of environmental safety in Ukraine require studies of the best practices of developed countries, primarily the EU member states. The European integration of Ukraine requires changes in the tax system to bring us closer to the EU. The author identifies the problems of the existing system and suggests ways to improve it, in particular, the structure of environmental payments, their dynamics and mechanisms for stimulating environmentally responsible behavior. The article outlines the current development of eco-taxation and the inherent problems of the Ukrainian ecology tax system. The negative anthropogenic impact on ecology is closely related to the economic conditions. The main socio-economic problems of Ukraine in environmental taxation include low tax and environmental responsibility of society and tendency to tax evasion; high shadowing of economy; public distrust in state structures regarding the targeted use of environmental payments; lack of established waste processing system; low level of innovative development and outdated equipment; insufficient state programs for modernization of enterprises and preferential credits for renewal of equipment, introduction of resource-saving technologies and transition to renewable energy sources. EU environmental taxes partially coincide with those in Ukraine: pollution taxes and partly energy taxes in the EU and such components of the environmental tax in Ukraine as the tax on air pollution, water pollution, waste disposal, tax on energy produced by organizations operating the nuclear power plants. At the same time, EU environmental taxes include those separate from environmental taxes in Ukraine: transport taxes and resource taxes in the EU and rent for the use of forest resources, water, subsoil etc. in Ukraine. To improve the effectiveness of environmental taxation in Ukraine it is necessary to harmonize national legislation with European standards and ensure a clear division of responsibilities between central and local authorities, as well as to improve control mechanisms for the use of environmental payments.

Keywords: environmental tax, rent, European integration, green course, tax payments.

Постановка проблеми. Негативний вплив людини на довкілля є глобальною проблемою XXI ст., чинником погіршення кліматичних умов і загрозою для існування цивілізації. Питання зміни клімату стало актуальним ще наприкінці XX ст., коли людство помітило, що прискорилося підвищення рівня моря, збільшилася частота та тривалість посух у тропічних і субтропічних регіонах, зросла кількість ураганів, сильних опадів, повеней тощо. Катастрофічні екологічні наслідки вимагають перегляду пріоритетів і спрямування громадянського суспільства на забезпечення взаємодії довкілля, соціуму й економіки. Усвідомлення суспільством того факту, що активна

економічна діяльність зумовлює навантаження на природне середовище, стало поштовхом до наукових пошуків найбільш ефективних методів та інструментів зменшення відповідного негативного впливу.

Сьогодні надважливим напрямом екологічної політики кожної країни є розвиток ефективного екологічного оподаткування, що сприяє мінімізації шкідливого впливу на довкілля та стимулює запровадження екологічно дружніх технологій. Спрямування політики України на євроінтеграцію вимагає адаптації податкової системи, яка повинна наблизити нашу державу до стандартів країн-членів ЄС. Гармонізація

системи оподаткування є невід'ємним елементом оптимізації екологічної політики держави.

Аналіз останніх досліджень. Екологічна ситуація в Україні є складною, що проявляється в нагромадженні шкідливих відходів виробництва, забрудненні повітря, підземних і поверхневих вод, земель. А тому є потреба в поглибленому дослідженні проблем механізму екологічного оподаткування в Україні як у частині справляння відповідного податку, так і використання акумульованих коштів, що дасть змогу окреслити напрями вдосконалення цієї сфери податкової системи. Дослідженню відповідної проблематики присвячені праці таких науковців, як В. М. Булавинець [1], І. С. Варламова [2], Ю. Б. Іванов і Є. І. Котлярів [3], О. В. Будько [4], О. П. Рогачевський, Ю. С. Панчева та О. Є. Масленников [5], І. Б. Гобир [6], К. Канонішена-Коваленко [7], Я. В. Самусевич, М. В. Солодуха та І. А. Теницька [8], Н. П. Яворська [9] та ін.

Нормативно-правове регулювання екологічного оподаткування забезпечується Податковим [10] і Бюджетним [11] кодексами, структура та динаміка сплати екологічного податку та рентної плати відображається на офіційних сайтах [12-14].

Метою статті є аналіз стану екологічного оподаткування в Україні та його ефективності в контексті євроінтеграції шляхом порівняння структури та динаміки екологічних платежів в Україні та ЄС, а також виявлення проблем і недоліків чинної системи екологічного оподаткування в Україні та можливостей її вдосконалення.

Основні результати дослідження. Актуальність проблеми екологічного оподаткування та низька ефективність цього інструменту в регулюванні рівня екологічної безпеки в Україні потребує звернення до

досвіду розвинених країн, насамперед Європейського Союзу, де застосування таких податків є ефективним.

Розглядаючи сьогочасні тенденції розвитку екооподаткування як складової податкової системи, варто проаналізувати співвідношення платежів екологічного характеру та загальних податкових надходжень бюджету.

На рис. 1 можемо бачити, що екологічний податок займає незначну частку у податках Зведеного бюджету України – близько 0,5% у 2018-2023 рр. Загалом він демонстрував низхідну тенденцію в довоєнний період, знижуючись щорічно в абсолютних і відносних показниках.

Щодо рентної плати за використання природних ресурсів, то її вага в податкових надходженнях становить у середньому 5%, а це в 10 разів більше, ніж екологічного податку. Обсяги ренти за користування природними ресурсами зростають щорічно аж до 2022 р. Наприклад, у 2020 р. надходження збільшилися у 1,14 раза порівняно з 2018 р., а у 2022 р. рентна плата становила рекордних 7% у структурі податкових надходжень. Загалом можна зазначити, що згадані вище екологічні платежі сукупно в середньому становлять лише 5,5% загального обсягу податкових надходжень, адже їхньою першочерговою функцією є не фінансова, а природоохоронна та превентивна [12].

Далі розглянемо детальніше структуру надходжень екологічного податку та рентної плати. На рис. 2 бачимо, що найвагоміша частка екологічного податку припадає на платежі за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення, окрім двооксиду вуглецю – 36,7%, а за викиди двооксиду вуглецю – 19,7%.

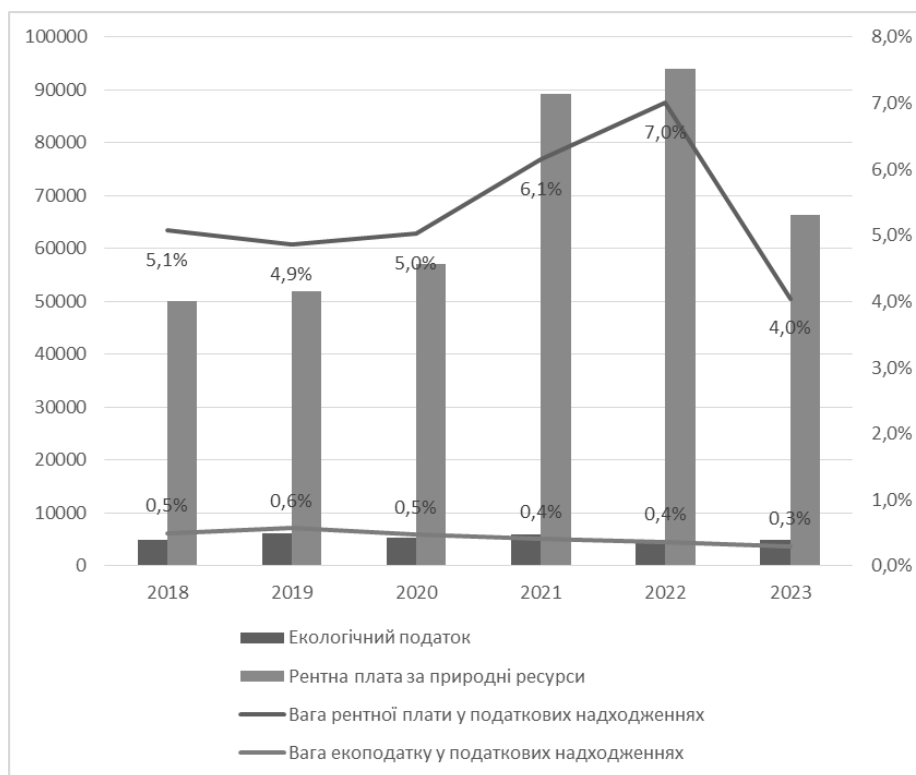

Рис. 1. Динаміка екологічних платежів у структурі податкових надходжень Зведеного бюджету України у 2018-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [12].

Наступним за вагою є екологічний податок від розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини – 22% загального обсягу екологічного податку, а податок за утворення радіоактивних відходів (включно з вже накопиченими) та / або тимчасове зберігання

радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензій строк становить 18,8%. Найменшу вагу в сукупних надходженнях екологічного податку становить податок від скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти – 2,7%.

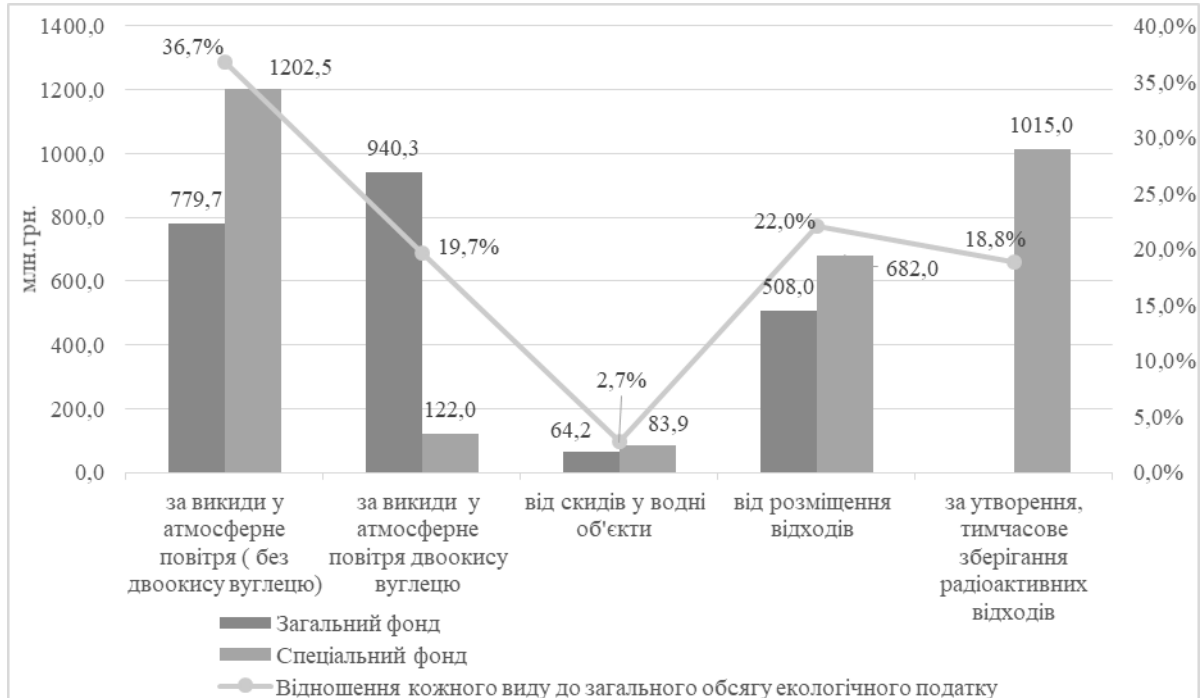

Рис. 2. Структура надходження екологічного податку у Зведеному бюджеті України у 2020 р.

Джерело: складено на основі даних [12].

В умовах воєнного стану надходження від екологічного податку суттєво знизилися, змінилася також їхня структура. На рис. 3 бачимо структуру

надходження екологічного податку у Зведеному бюджеті України у 2023 р.

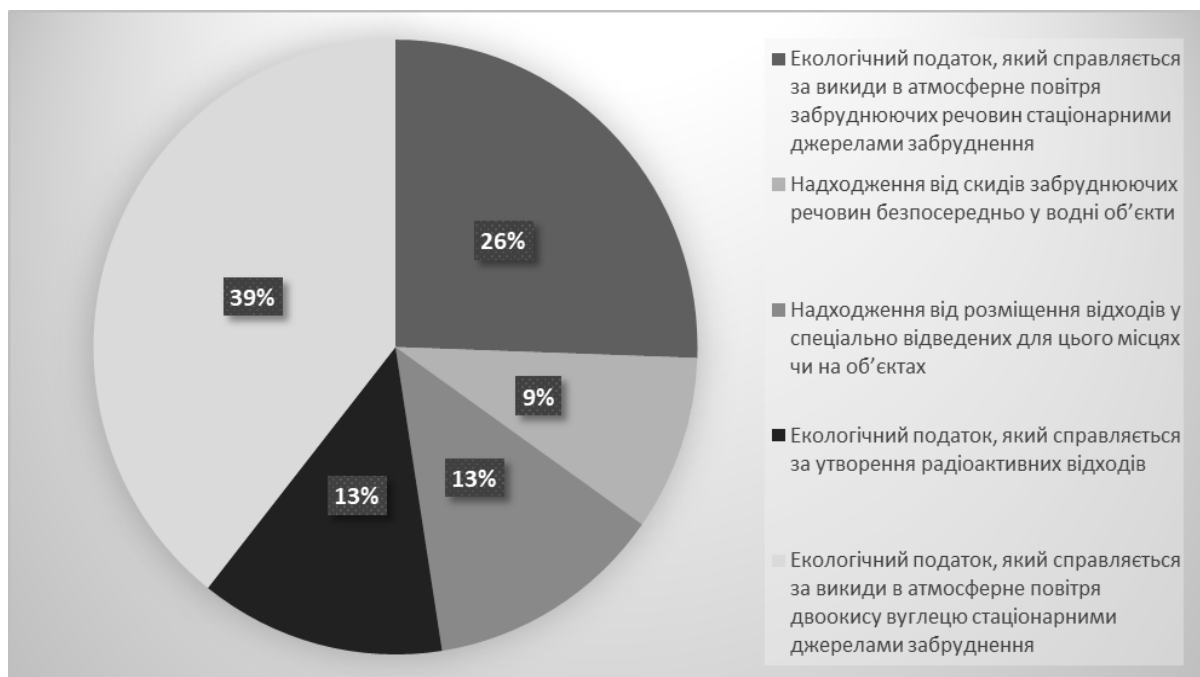

Рис. 3. Структура надходження екологічного податку у Зведеному бюджеті України у 2023 р.

Джерело: складено на основі даних [12].

Дослідивши сучасний стан розвитку екоподаткування, можемо виокремити проблеми, що притаманні українській податковій системі у сфері екології. Негативний антропогенний вплив на екологію тісно пов'язаний з економічним станом нашої країни. Основними соціально-економічними проблемами України в розрізі екологічного оподаткування є такі:

- низька податкова та екологічна відповідальність суспільства, що супроводжується схильністю до ухиляння від сплати різних податків;
- високий ступінь тінізації економіки, що призводить до того, що руйнівний вплив підприємств на довкілля не компенсується;
- недовіра суспільства до державних структур в аспекті цільового використання надходжень від екологічних платежів;
- відсутність налагодженої системи переробки відходів, через що підприємства не можуть зменшити негативний вплив на екологію;
- низький рівень інноваційного розвитку в Україні, через що використовується застаріле обладнання, яке завдає великої шкоди навколишньому середовищу, яку дуже важко покрити завдяки податковим надходженням;
- незначна кількість державних програм модернізації вітчизняних підприємств і пільгового кредитування для вдосконалення та оновлення устаткування, впровадження ресурсоощадних технологій та переходу на відновлювальні джерела енергії.

Не менш важливими є такі проблеми, що впливають із сутності екологічного самого оподаткування в Україні:

- невідповідність чинного бюджетного законодавства України чинним нормам Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» щодо обов'язкового формування спеціального фонду коштом частини надходжень від екологічного податку;
- недосконалість законодавства про державну допомогу у сфері навколишнього природного середовища;
- складність і трудомісткість механізму стягнення екологічних платежів;
- нестабільність пропорцій розподілу надходжень екологічних платежів між бюджетами різних рівнів; фискальна роль екологічного податку реалізується лише для областей з найбільшою кількістю забруднювачів довкілля або ж із багатьма підприємствами добувної, металургійної, хімічної, енергетичної та лісової промисловості;
- екологічний податок у розрізі всіх своїх складових не передбачає прогресивного оподаткування понадлімітного забруднення навколишнього середовища, що разом із невисокими податковими ставками не стимулює підприємства до зменшення забруднення шляхом уведення нових ресурсоощадних технологій та обладнання, тому не виконує превентивну функцію достатньою мірою;
- недоцільне використання коштів, що надходять до бюджету від стягування екологічних платежів (рентної плати та екологічного податку), адже вагому частину надходжень використовують не за цільовим призначенням,

а спрямовують на фінансування загальних функцій держави. Отже, екологічні платежі не виконують компенсаційної функції;

- непрозоре, малоефективне фінансування природоохоронних заходів за залишковим принципом із державного та місцевих бюджетів [5].

Зазначені вище негативні аспекти провокують проблеми як з екологією, так і з оподаткуванням в екологічній сфері. Отже, цей напрям податкової системи потребує вдосконалення, тому доречно розглянути досвід інших країн, що допоможе перейняти успішні елементи для покращення власної системи екологічного оподаткування. З огляду на прагнення України вступити до Європейського Союзу сконцентруємо увагу на практиці впровадження екооподаткування в європейських країнах.

Екологічні податки країн-членів ЄС використовуються для забезпечення впливу на поведінку економічних операторів, виробників чи споживачів. ЄС віддає перевагу цим інструментам, оскільки вони забезпечують гнучкі й економічно ефективні засоби для зміцнення принципу «забруднювач платить» і досягнення цілей екологічної політики. Директорат із податків і митних зборів Європейської комісії розподілив екологічні податки на сім груп за сферами використання: енергетичні податки (на моторне паливо, енергетичне паливо, електроенергію); транспортні податки (на пройдені кілометри, щорічний податок із власників, акцизи в разі купівлі автомобіля); плата за забруднення (емісія забруднюючих речовин в атмосферу й викиди у водні басейни); плата за розміщення відходів на звалищах та їх переробку; податки на викиди речовин, що призводять до глобальних змін (руйнування озонового шару); податок на шумовий вплив; плата за використання природних ресурсів. За основними цілями використання отриманих доходів екологічні податки поділяють на такі види: стимулювальні податки (стимулювання екологічної поведінки природокористувачів); збори на покриття затрат (затрат на відновлення екології та моніторинг і контроль стану довкілля); податки, що підвищують доходи (поповнення державного бюджету). Тобто бачимо, що система оподаткування у сфері екології європейських держав є більш широкою [7].

Однак екологічні податки, які можуть стягуватися в країнах-членах ЄС, частково відповідають компонентам екологічного податку в Україні: податки за забруднення та частково енергетичні податки в ЄС та такі компоненти екологічного податку в Україні, як податок за забруднення атмосферного повітря, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти, розміщення відходів, податку за обсяги електричної енергії, виробленої організаціями-експлуатантами ядерних установок (атомних електростанцій). Водночас екологічні податки ЄС охоплюють такі види податків, які в Україні діють окремо від екологічного, а саме: транспортні податки та податки на ресурси в ЄС та рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, води, користування надрами тощо в Україні.

Важливе значення для системи екологічного оподаткування мають також інструменти податкового стимулювання, спрямовані на вирішення проблем охорони довкілля, передусім використання природоохоронних технологій та альтернативних джерел енергії.

Найпоширенішими інструментами стимулювання використання природоохоронних технологій в європейських країнах є такі:

1. Звільнення від оподаткування. У Франції підприємства, що здійснюють або обслуговують сферу енергоощадних технологій, повністю звільняються від корпоративного податку на доходи. У Македонії звільняється від оподаткування сума прибутку, інвестована в захист навколишнього природного середовища.

2. Надання податкових знижок (зменшення об'єкта оподаткування з корпоративного прибуткового податку на витрати, пов'язані з інвестиціями екологічної спрямованості). Наприклад, у Бельгії застосовується знижена податкова ставка щодо суми інвестицій у патенти, а також у дослідження та розробки нової технології екологічної спрямованості та інвестицій в енергозбереження. У Чехії податкова знижка надається на витрати на придбання машин та обладнання для водовідведення, очищення води та водопостачання.

3. Застосування механізму прискореної амортизації капіталовкладень екологічної спрямованості. Основними варіантами прискореної амортизації екологічних витрат є встановлення підвищених норм амортизації, а також методи попередньої або вільної амортизації. Наприклад, у Нідерландах для стимулювання інвестицій у природоохоронні заходи та активи платником податку надається можливість одночасного списання витрат на придбання таких активів у розмірі 40, 30 або 15%. Подібна норма передбачена й у податковому законодавстві Франції. Згідно з нею витрати на споруди для очищення промислових вод і повітря підлягають рівномірному списанню протягом одного року експлуатації.

4. Надання інвестиційних податкових кредитів у разі інвестування в природоохоронну діяльність. Цей напрям стимулювання в Європі сьогодні використовує тільки Іспанія.

5. Зменшення податкового навантаження на фонд оплати праці. У низці країн (Швеції, Данії, Нідерландах) компенсується підвищення ставок екологічних податків. І цей крок має під собою логічне підґрунтя. Так чи інакше збільшення податкового тиску на суб'єктів господарювання зрештою відчувається в ціні товарів і послуг для населення [7].

Висновки. Проведене дослідження підтвердило актуальність проблеми екологічного оподаткування в Україні. Аналіз чинної системи свідчить про її неефективність і невідповідність сучасним викликам, оскільки низька частка екологічних платежів у загальному обсязі податкових надходжень, недотримання цілей використання коштів дестимулює підприємства впроваджувати екологічні інновації та зелені технології.

Європейський досвід демонструє, що в країнах-членах ЄС екологічне оподаткування є набагато розвиненішим інструментом і, відповідно, відіграє важливу роль у стимулюванні екологічно відповідальної поведінки підприємств. Для підвищення ефективності екологічного оподаткування в Україні необхідно удосконалити законодавчу базу, гармонізувавши національне законодавство з європейськими стандартами, та забезпечити чіткий розподіл відповідальності між центральними та місцевими органами влади, а також удосконалити механізми контролю за використанням коштів, отриманих від

екологічних платежів. Однак можливості використання цього інструменту є обмеженими в умовах воєнного стану. Важливим кроком для забезпечення зміни екологічної поведінки підприємств-забруднювачів може стати підвищення ставок екологічних податків. Водночас варто використовувати механізми податкового стимулювання, надаючи податкові пільги підприємствам, які впроваджують екологічно чисті технології та інвестують у природоохоронні заходи.

Створення ефективної системи моніторингу та контролю за викидами забруднюючих речовин і використанням природних ресурсів на основі цифрових технологій буде своєчасним рішенням, яке дасть змогу ширше залучати громадськість до процесу прийняття рішень і забезпечити прозорість і відкритість процесу розроблення та вдосконалення екологічної політики. Реалізація цих заходів дасть змогу зробити екологічне оподаткування ефективним інструментом стимулювання сталого розвитку в Україні та сприяти досягненню цілей Європейського зеленого курсу.

Список використаних джерел

1. Булавинець В. М. Екологічне оподаткування як інструмент «зелених» фінансів *Ефективна економіка*. 2020. № 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.116>
2. Варламова І. С. Екологічне оподаткування як основа сталого розвитку національної економіки. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 8. URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/170.pdf>
3. Іванов Ю. Б., Котляров Є. І. *Податкова система. Екологічні податки*: навч. посіб. Харків: ХНЕУ, 2011. URL: https://ndc-ipr.org/media/ndc_old/documents/Ekologichni_podatku_2011.pdf
4. Будько О. В. Удосконалення екологічного оподаткування як складова сталого розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 22. URL: http://investplan.com.ua/pdf/22_2015/10.pdf
5. Рогачевський О. П., Панчева Ю. С., Масленников О. Є. Стратегічні аспекти екологічного податку в національній економіці. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*: зб. наук. пр. 2020. Вип. 5. Т. 25. С. 77-80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/5-84-13>
6. Гобир І. Б. Удосконалення екологічного оподаткування вітчизняних підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 29. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FI&LA=&S21STR=bses_2018_29\(2\)_11](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FI&LA=&S21STR=bses_2018_29(2)_11)
7. Канонішена-Коваленко К. *Екологічний податок від А до Я*. Київ: Фундація «Відкрите Суспільство», 2017. 108 с. URL: http://osf.org.ua/data/blog_dwnl/Ecology_Tax_from_A_to_Z.pdf
8. Самусевич Я. В., Солодуха М. В., Теницька І. А. Перспективи реформування системи екологічного оподаткування в Україні з урахуванням досвіду ЄС.

Інфраструктура ринку. 2018. № 25. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/25_2018_ukr/99.pdf

9. Яворська Н. П. Екологічне оподаткування в країнах ЄС як інструмент підвищення ефективності екологічної політики. *Підприємництво та інновації*. 2019. № 10. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/10.17>

10. Податковий Кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

11. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

12. *Міністерство фінансів України*: сайт. 2024. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>

13. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*: сайт. 2024. URL: <https://mepr.gov.ua>

14. *Державна служба статистики України*: сайт. 2024. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

References

1. Bulavynets, V. M. (2020). Ekolohichne opodatkuvannya yak instrument «zelenykh» finansiv [Environmental taxation as a tool of «green» finance]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, 12, DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.116> [in Ukrainian].

2. Varlamova, I. S. (2015). Ekolohichne opodatkuvannya yak osnova staloho rozvytku natsional'noyi ekonomiky [Environmental taxation as a basis for sustainable development of the national economy]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky – Global and national problems of the economy*, 8. Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/170.pdf> [in Ukrainian].

3. Ivanov, Yu. B., & Kotlyarov, Ye. I. (2011). *Podatkova systema. Ekolohichni podatky [Tax system. Environmental taxes]*: Manual. Kharkiv: Kharkiv National Economic University. Retrieved from https://ndc-ipr.org/media/ndc_old/documents/Ekolohichni_podatku_2011.pdf [in Ukrainian].

4. Budko, O. V. (2014). Udoskonalennya ekolohichnoho opodatkuvannya yak skladova staloho rozvytku pidpryemstva [Improvement of environmental taxation as a component of sustainable development of the enterprise]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 22. Retrieved from http://investplan.com.ua/pdf/22_2015/10.pdf [in Ukrainian].

5. Rohachevskyy, O. P., Pancheva, Yu. S., & Maslennikov, O. E. (2020). Stratehichni aspekty ekolohichnoho podatku v natsional'niy ekonomitsi [Strategic aspects of the ecological tax in the national economy]. In *Visnyk Odes'koho natsional'noho*

universytetu. Seriya: Ekonomika [Bulletin of Odessa National University. Series: Economics]: Vol. 25(5) (pp. 77-80). DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/5-84-13> [in Ukrainian].

6. Hobyr, I. B. (2018). Udoskonalennya ekolohichnoho opodatkuvannya vitchyznyanykh pidpryemstv [Improvement of environmental taxation of domestic enterprises]. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi – Black Sea Economic Studies*, 29. Retrieved from [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FI&S21STR=bses_2018_29\(2\)_11](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FI&S21STR=bses_2018_29(2)_11) [in Ukrainian].

7. Kanonishena-Kovalenko, K. (2017). *Ekolohichnyy podatok vid A do Ya [Environmental Tax from A to Z]*. Kyiv: Open Society Foundation. Retrieved from http://osf.org.ua/data/blog_down/Ecology_Tax_from_A_to_Z.pdf [in Ukrainian].

8. Samusevych, Ya. V., Solodukha, M. V., & Tenytska, I. A. (2018). Perspektyvy reformuvannya systemy ekolohichnoho opodatkuvannya v Ukrayini z urakhuvanniam dosvidu YeS [Prospects for economic taxation reform in Ukraine according to the EU experience]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, 25. Retrieved from http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/25_2018_ukr/99.pdf [in Ukrainian].

9. Yavorska, N. P. (2019). Ekolohichne opodatkuvannya v krayinakh YeS yak instrument pidvyshchennya efektyvnosti ekolohichnoyi polityky [Environmental taxation in EU countries as a tool for improving efficiency of environmental policy]. *Pidpryemnytstvo ta innovatsiyi – Entrepreneurship and innovation*, 10. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/10.17> [in Ukrainian].

10. Podatkovy Kodeks Ukrayiny [Tax Code of Ukraine] (2010). Law of Ukraine adopted on 2010, Dec 02, 2755-VI. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].

11. Byudzhethny kodeks Ukrayiny [Budget Code of Ukraine] (2010). Law of Ukraine adopted on 2010, Jul 08, 2456-VI. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian].

12. *Ministry of Finance of Ukraine*: Website (2024). Retrieved from <https://www.mof.gov.ua/uk> [in Ukrainian].

13. *Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine*: Website (2024). Retrieved from <https://mepr.gov.ua> [in Ukrainian].

14. *State Statistics Service of Ukraine*: Website (2024). Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

Надійшло 14.02.2025 р.